

Till Domkapitlet i Visby stift

Med anledning av den anmälan mot mig som Anders Lundberg inlämnat och som ankom Visby stift 2016-10-19 är jag i mail från stiftsjuristen 2017-02-01 ombedd att yttra mig och att göra det innan 2017-02-07 så att ärendet ska kunna behandlas på domkapitlets ordinarie sammanträde 2017-02-08.

Jag har egentligen inget nytt att säga i denna fråga. Jag gjorde en utförlig beskrivning av hela ärendet i mail till stiftsjurist och domkapitel 2015-10-13. Inget har förändrats sedan dess. Mailet finns med i handlingarna till domkapitlet 2017-02-08.

Ärendet om det "förkomna", "förstörda" handlingen som "inte längre finns i behåll" har blivit en långbänk. Jag tror mig kunna se några anledningar till att ärendet om den psykosociala skyddsronden i Visby domkyrkoförsamling under våren 2015 äger en sådan livskraft.

Något förstördes faktiskt

Den psykosociala skyddsronden genomfördes av en utomstående konsult som tillsammans med en likaledes utomstående sekreterare mötte i princip alla medarbetare i gruppamtal i grupper om 4-8 personer. Vid dessa samtal redogjorde konsulten för att allt som sades i samtalen var konfidentiellt och stannade i rummet. Konsulten berättade också att gruppen skulle träffas en andra gång för att gruppmedlemmarna skulle få ta del av anteckningarna och att de sedan skulle bilda underlag för fortsatt process – men att anteckningarna från samtalet sedan skulle förstöras. Grupperna träffades en andra gång. Då delades anteckningarna ut från det första samtalet och alla fick möjlighet att se om de var korrekt citerade och om alla var bekväma med det som stod där. Det var viktigt att ingen medarbetare kände sig utpekad som individ. Konsulten sa igen vad som skulle hända med materialet – att det skulle användas i den fortsatta processen – men att just det papper som låg på bordet skulle förstöras. Det var ett arbetsmaterial som för medarbetarnas skull snart skulle förstöras.

Någon medarbetare kom senare att tycka att hen inte kände igen just sitt citat – så som stod på det utdelade pappret, när man läste den färdiga rapporten, och undrat varför det har förstörts. Detta kan inte bero på något annat än att medarbetaren missuppfattat den tydliga information som getts vid flera tillfällen. Konsulten gjorde precis som han tydligt annonserade i inledningen av det första gruppamtal och som han varit noga med genom hela processen. Det står också angivet i den färdiga rapportens inledning:

"Samtliga intervjuade har erbjudits att kontrollläsa anteckningarna från samtalen. 35 medarbetare har kontrolläst, och texten från samtalen har bearbetats efter dessa läsningar. Avsikten har varit att dels garantera att samtalsledaren inte missförstått något, dels att var och en skall få bedöma om det finns risk att rapporten oavsiktligt avslöjar någon. Varje medarbetare har fått en papperskopia av anteckningarna från samtalen i sin hand vid denna träff och vid behov kommenterat detta. Kopior har därefter samlats in och förstörts."

Detta är faktiskt de enda papper som har förstörts i denna process.

Det kan vara på sin plats att nämna att jag eller någon annan från församlingsledningen inte varit inne i processen och självklart inte tagit del av några texter i detta stadiet av processen.

En olycklig felskrivning i rapporten

Tillkomsten av den färdiga Rapporten är framförallt två processer; den ovan angivna – insamlade av material i samtal med medarbetare och en andra som var ett samspel mellan konsulten och församlingens ledningsgrupp och domprost. Den första processen var innehållslig den andra

processen handlade framförallt om att sortera och ställa upp det som framkommit i den första processen på ett överskådligt sätt.

I inledningen till Rapporten nämns vad som gjorts i den andra delen av arbetsprocessen:

- Vi väljer att inte utpeka enskilda medarbetare, förtroendevalda eller andra. Namn utelämnas.
- Från att ha varit 13 rubriker så smälter det ner till 7. Det betyder inte att något utelämnades.
- De 7 rubrikerna får följande underrubriker:
 - + Rapport från samtalen
 - + Konsultens kommentar
 - + Arbetsledningens kommentar
 - + Åtgärdsplan – överenskommelse mellan arbetsgivare och skyddsombud

Den första processen, den mellan konsulten och medarbetarna pågår under våren 2015.

Den andra processen, den mellan konsulten och ledningsgruppen pågår under slutet av augusti och början av september 2015.

Av skrivningen längst ner på sidan 3 i inledningen av Rapporten kan man få en annan bild av hur detta arbete sett ut. Det står: "Domkyrkoförsamlingens arbetsledning, Mats Hermansson och Hans Nilsson tog emot den 16 juni emot denna skrivelse." Den formuleringen överensstämmer inte med hur processen faktiskt såg ut. Det var ännu på sommaren 2015 fråga om ett arbetsmaterial. Inte en handling. Felskrivningen är mitt fel. Jag har inte varit tillräckligt observant.

För att ytterligare förstärka det jag säger – och detta är nytt:

Konsultens dator, eller i alla fall det program som han skrev rapporten i, var inte kompatibelt med min dator. Jag tror att konsulten arbetar med en dator med märket Mac. Det betyder att jag, eller någon medarbetare i Visby domkyrkoförsamling, inte kunnat ändra ett kommatecken i den skrivna texten på egen hand. Konsulten har ägt texten fram till det fanns en färdig Rapport. Alla de olika versionerna har varit arbetsmaterial i process. När arbetet var färdig processat hade vi en Rapport. Den fanns då i konsultens dator och han översände den till församlingen 2015-09-17. Samma dag sände jag den till församlingens ledningsgrupp. Vi har möte med skyddsombuden på förmiddagen 2015-09-24. De är de första som ser Rapporten utanför ledningsgruppen. Det är de som beställt Rapporten och att de också får den först för påseende känns rimligt. Efter att mötet avslutats, vid lunchtid, rusar en radiojournalist in i vårt sammanträdesrum och vill ha ut Rapporten. Han får inte del av den utan jag berättar för honom att medarbetarna först ska få se den. Han hotade då att anmäla mig till domkapitlet. Han fick trots hot inte ut någon handling då jag menade att medarbetarna måste få den först. Samma dag som vi haft mötet med skyddsombuden kl.12.55 går ett mail från församlingens expedition till samtliga medarbetare. Man kan sedan läsa Rapporten i sin helhet på församlingens hemsida 2015-09-25 kl. 00.00. Senare samma dag finns den psykosociala Rapporten registrerad som en inkommande handling i församlingens diarium.

Detta är den fördröjning av utlämnande handling som jag gjort mig skyldig till – jag menar dock att hela förloppet är noga genomtänkt med hänsyn till skyddsombud och medarbetare - och att vi klarat av att leva upp till kyrkoordningens skrivning att skyndsamt lämna ut begärd handling.

Olycklig formulering av Domkapitlet

En journalist begär på våren och sommaren 2015 vid upprepade tillfällen ut en Psykosocial arbetsmiljöredovisning som hon hävdar finns hos församlingen. Hon ringer vid upprepade tillfällen; expeditionen, kommunikationen och kamreren. Vid samtal i september så hänvisas hon till vår hemsida där församlingen lagt upp Rapport; samtal, kommentarer och åtgärdsplan. Hon fick också

Rapporten på mail. Med detta nöjde sig inte journalisten med utan överklagade till Visby stifts domkapitel.

Domkapitlets beslut 2015-11-11 lyder:

”Såvitt framkommit i ärendet finns de handlingar som Sofie Jönsson begärt utlämnade inte i behåll hos församlingen. Frågan om utlämnande av handling kan därför inte prövas.”

Det är formuleringen ”inte i behåll” som är djupt olycklig. Med de orden menar Domkapitlet att det funnits en handling som nu inte längre finns i behåll. Det är inte bara en oriktig beskrivning av vad som föregått utan här dukas det också upp för en fortsättning på ärendet.

Det är också precis så som journalisten tolkar domkapitlets beslut. Hon kommenterar beslutet i sitt överklagande av domkapitlets beslut till Svenska kyrkans överklagande nämnd 2015-12-04:

”Det var alltså fel av domkyrkoförsamlingen att radera handlingen. Men eftersom den inte längre finns kan domkapitlet inget annat göra en avslå begäran...”

Den för journalisten existerande handlingen är enligt domkapitlets beslut ”inte i behåll” och det betyder för journalisten att den icke existerande handlingen är ”raderad”.

Om domkapitlet i sitt beslut 2015-11-11 tagit intryck av det som jag skriver till journalisten i mail 2015-10-03 hade man kunnat formulerat beslutet på ett annat sätt. Mitt mail finns i sin helhet i domkapitlets material inför sammanträdet 2017-02-08. Även mitt mailsvar till en facklig företrädare som tror att det finns en ”originalrapport” beskriver arbetsprocessen på ett bra sätt. Även det mailet finns i materialet inför domkapitlets sammanträde.

Senare går också Svenska kyrkans överklagandenämnd på Domkapitlets beslut och använder då samma olyckliga formulering som domkapitlet. Handlingen är ”inte i behåll” skriver man i sitt beslut (ärende dnr ÖN 2015/38).

Med domkapitlets formulering, som ytterligare förstärks av överklagandenämnden, så är bordet dukat för den som vill lämna in ytterligare en anmälan. Och den kommer mycket riktigt 2016-10-19 då den stämplas in på Visby stift. Jag är inte förvånad utan har väntat på den sedan den ”friande” domen i domkapitlet 2015-11-11.

Hetsen mot Svenska kyrkan

Man kan också se detta överklagande och intresset för den psykosociala rapporten i Visby i ett större sammanhang. En relativt liten grupp individer angriper gärna kyrkan. Vi har sett det med stor tydlighet de senaste åren. Framförallt är det kyrkans ledning och vår ärkebiskop som angrips på det hätskaste sätt med ibland rent osakliga och lögnaktiga påståenden. Vi har alla sett dessa angrepp i media. Även i lokalmedia. Samma personer riktar sig också mot en del församlingar i Svenska kyrkan. Visby domkyrkoförsamling har fått del av denna kritik. Detta överklagande kan bland annat ses som en del av ett större mönster. Tidningarna Evangelium och Kristen Opinion är delar av denna kritik både mot Svenska kyrkan i stort och också mot Visby domkyrkoförsamling. De som lämnat in de två anmälningar som här är aktuella – verkar på varsin av dessa tidningar.

Svar på anmälan av Anders Lundberg

Jag ber om ursäkt för den ordriktedom som tyvärr varit nödvändig i detta ärende. En bakgrundsteckning var nödvändig. När det gäller den inkomna anmälan 2016-10-19 så är det svårt att i ord på papper försvara eller förklara alla de påståenden och angrepp som där levereras. Men jag uttrycker det så här:

- Jag har inte ändrat min historia någon gång.
- Jag har inte raderat någon inkommen handling. Inte någon gång. Däremot är inte alla versioner av arbetsmaterialet under arbetets gång sparade.
- Jag har inte agerat för att kringgå reglerna om handlingars offentlighet.
- Jag har inte dolt någon information – mer än att jag valt att ta bort personnamn av hänsyn till medarbetare. Detta har också redovisats tydligt i rapportens inledning.

Det finns ingen, i kyrkoordningens betydelse, inkommen handling förrän i mitten av september 2015. De olika versioner som finns innan dess är arbetsmaterial i process. En olycklig skrivning i rapporten nämner en handling i juni 2015. Jag ber om ursäkt för den formuleringen. Till den är jag skyldig. Jag hoppas att det i denna text tydligt framkommit hur vi arbetat fram den psykosociala Rapporten i Visby domkyrkoförsamling och att det då klargörs för alla och envar att ingen inkommen handling har förstörts.

Som avslutning vill jag upprepa en sak som inte nämnts förut i mailväxlingen i detta ärende men som jag påmindes om när jag skriver detta svar. Jag har nämnt det tidigare i detta dokument men tycker att det är värt att upprepa som avslutning:

- Konsulten har genom hela processen ägt texten och hanterat varje överenskommen förändring i sin dator. Jag har inte själv haft möjlighet att i min egen dator ändra i texten. Texten var konsultens fram till att det fanns en färdig Rapport och då, i september 2015, skickades den av konsulten in till Visby domkyrkoförsamling. Det har inte vid något tillfälle varit möjligt för mig att ändra i texten. Våra dataprogram, konsultens och mitt, var inte kompatibla. Detsamma gäller andra medarbetare i Visby domkyrkoförsamling.

För övrigt hoppas jag att domkapitlet haft möjlighet att höra konsulten. Själv har jag inte talat med honom eller växlat någon information i detta ärende sedan anmälan kom in i oktober 2016.

Visby 2015-02-06

Mats Hermansson, domprost

Eskilstuna 15 oktober 2016

Domkapitlet
Visby stift
N:a kyrkogatan 3 A
621 55 Visby

VISBY STIFT Stiftsstyrelsen
2016 -10- 19
Dnr: <u>D332 2016-49</u>
Handl: <u>AT</u> Kopia:

ANKOM
2016 -10- 19
Visby stift

Anmälan

Det yrkas att domkapitlet i Visby stift prövar om Mats Hermansson brutit mot de löften han angav vid sin prästvigning, där han lovade att följa vår kyrkas ordning, och om han på grund av detta, eller någon annan grund i kyrkans ordning, ska bli föremål för åtgärd.

Omständigheter

I februari i år meddelade överklagandenämnden beslut i ett ärende som inletts i Visby domkyrkoförsamling under hösten 2015. Av Överklagandenämndens akt i ärende dnr ÖN 2015/38 framgår följande (ur handlingar som alla har Mats Hermansson som upphovsman). En psykosocial skyddsround genomfördes i församlingen. Resultatet av skyddsrounden sammanställdes av en konsult vid namn Ragnar Håkansson. Sammanställningen från denna skyddsround har 35 medarbetare i församlingen fått se i form av *en papperskopia* med möjlighet att kommentera vid ett särskilt tillfälle. Papperskopian har sedan samlats in och förstörts. Kommentarererna från detta tillfälle har sammanställts av konsulten Håkansson och sedan *mottagits av Mats Hermansson och Hans Nilsson i domkyrkoförsamlingen den 16 juni*. Materialet har därefter bearbetats av församlingens ledning och fått *sin slutgiltiga form under september månad*. Även den slutgiltiga versionen av rapporten ska ha inkommit från konsulten Håkansson.¹ En journalist och en facklig representant för ett fackförbundet har under hösten begärt ut den handling som inkom till församlingen den 16 juni. Mats Hermansson har då endast lämnat ut den slutgiltiga rapporten från september. Mats Hermansson har som skäl för detta påstått att den inkomna handlingen från juni var arbetsmaterial och i denna mening ännu ej offentlig.²

¹ Psykosocial skyddsround i Visby domkyrkoförsamling februari-september 2015 Rapport; samtal, kommentarer och åtgärdsplan, s. 3 f; mail från Mats Hermansson till Sofia Jönsson, 3 oktober 2015; mail från Mats Hermansson till Jannice Svensson, fackförbundet Vision den 1 oktober 2015.

² Mail från Mats Hermansson till Sofia Jönsson, 3 oktober 2015, mail från Mats Hermansson till Jannice Svensson, fackförbundet Vision den 1 oktober 2015.

Sedan saken blivit föremål för prövning har Mats Hermansson ändrat sin historia. Nu påstår han inte längre att den begärda handlingen är arbetsmaterial, utan i stället påstår han att handlingen över huvud taget inte existerar. Att det skulle komma in en handling i mitten på juni benämner Mats Hermansson som ”missförstånd som sedan eskalerat i rykten”. Detta trots att Mats Hermansson i tre tidigare handlingar, vilka han även i sitt yttrande till domkapitlet hänvisar till, skrivit om en inkommen handling under juni månad som av bland annat honom bearbetats, där han själv deltagit i arbetet med att ta bort alla personnamn utom honom själv.³ På den grunden att handlingen inte existerar har sedan domkapitlet och överklagandenämnden avslagit begäran om utlämnandet. Notera här att denna grund mycket väl kan vara riktig, eftersom handlingen av andra skäl än att den inte inkommit till församlingen vid dagen för utlämnandebegäran kan sakna existens. T.ex. genom att Mats Hermansson raderat handlingen.

Jag har i denna skrivelse utgått från att den version av händelsen som Mats Hermansson inledningsvis angett är den version som stämmer. Detta eftersom den angetts i tre skilda sammanhang (inte minst i en officiellt antagen rapport om den psykosociala skyddsronnen), ligger närmare i tiden för det inträffade och faktiskt inte uttryckligen dementeras i Mats Hermanssons ordrika skrivelse till domkapitlet. Den konkreta frågan saken handlar om är om det skickades en handling från konsulten Håkansson till församlingen i mitten på juni (16 juni enligt Mats Hermanssons egna uppgifter). Detta har Mats Hermansson inte uttryckligen berört inför domkapitlet.

Det är överflödigt i detta sammanhang att gå in på de grundläggande och förhållandevis lättförståeliga regler om handlingars offentlighet och det enkla faktum att inkomna handlingar aldrig kan betraktas som arbetsmaterial. Av de erinranden som framförts både av domkapitlet den 11 november 2015 och överklagandenämnden den 12 februari 2016 sluter jag mig till att man från Svenska kyrkans rättsliga instanser redan uppfattat att Mats Hermansson agerat för att kringgå reglerna om handlingars offentlighet.

Åtgärd

³ Se uttalandena som följer. ”Domkyrkoförsamlingens arbetsledning, Mats Hermansson och Hans Nilsson tog den 16 juni emot denna skrivelse” ur Psykosocial skyddsronnen i Visby domkyrkoförsamling februari-september 2015 Rapport; samtal, kommentarer och åtgärdsplan, s. 3, sista stycket; ”Vi fick i början av sommaren del av det som så långt var gjort [...] Vi bearbetade materialet. [...] Den färdiga rapporten kom in från konsulten i mitten av september” ur mail från Mats Hermansson till Sofia Jönsson, 3 oktober 2015; ”Konsulten fortsatte att bearbeta materialet. Den text som konsulten presenterade för kamreren och mig den 16/6 är alltså texter som personalen godkänt. [...] Vi tog bort personnamn och skrivningar som direkt pekar ut individer. Förutom mitt namn” ur mail från Mats Hermansson till Jannice Svensson, fackförbundet Vision den 1 oktober 2015.

Frågan i ärendet gäller Mats Hermanssons personliga ansvar för händelserna. Denna fråga har tidigare inte varit föremål för prövning i domkapitlet. Mats Hermansson har, efter flera år som chef i en större församling, agerat som om han inte kände till de grundläggande regler om handlingars offentlighet. *Hans agerat har inneburit fara* för att en rapport, som skulle påvisa eventuella arbetsmiljöproblem, beskurits från uppgifter som kunnat användas för att avhjälpa allvarliga arbetsmiljöproblem. Händelsens allvar accentueras av att han själv är ansvarig för den verksamhet som dolts från granskning. Skulle han haft ett personligt intresse av att dölja information i handlingen det handlar om, hade detta i dagsläget kunnat vara dolt för flera parter som enligt kyrkoordningen har ett rättmätigt intresse av att ta del av denna information. Notera att jag inte skriver att detta verkligen har hänt, men att handlingssättet inneburit fara för detta, vilket är allvarligt. Mats Hermanssons *agerande har dessutom inneburit direkt skada*, eftersom en journalist och ett fackförbund som velat ta del av rapporten om den bristande arbetsmiljön nekats detta. Syftet med reglerna om handlingarnas offentlighet är att främja ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning om Svenska kyrkan. Genom Mats Hermanssons agerande har detta syfte omöjliggjorts. Detta måste betraktas som mycket allvarlig. För att upprätthålla respekten för Svenska kyrkans regelverk måste domkapitlet agera mot detta agerande.

Som ovan

Anders Lundberg

Hisingsgatan 4A

633 50 Eskilstuna

Bilaga: Överklagandenämndens akt i ärende dnr ÖN 2015/38

Anna Tronêt

Från: Anna Tronêt
Skickat: den 1 februari 2017 17:34
Till: Mats Hermansson
Ämne: Yttrande
Bifogade filer: Anmälan av Anders Lundberg.pdf; Bilaga till anmälan av A Lundberg, ÖNs akt.pdf; Skrivelse till domkapitlet från S L Jönsson.pdf

Till Mats Hermansson.

Domkapitlet har 20161015 fått in en anmälan mot dig från Anders Lundberg, Eskilstuna, samt 20161213 en skrivelse som får förstås som en anmälan från Sofia Lilly Jönsson, Visby. Du har tidigare fått del av dessa handlingar och de bifogas även till detta mail.

Du ombeds nu yttra dig över det som framförs i de två anmälningarna.

Vad gäller Anders Lundbergs anmälan bör yttrandet beröra det han skriver i de två sista styckena i avsnittet *Omständigheterna* som börjar med "Jag har i denna skrivelse" och slutar med "reglerna om handlingars offentlighet".

Du har meddelat att du kommer att vara bortrest 8-22 februari och därför skulle det vara bra om ditt svar kan lämnas senast den 7 februari.

Hör av dig om du har några frågor.

Med vänlig hälsning
Anna

Anna Tronêt
STIFTSJURIST
VISBY STIFT
E-POST: anna.tronet@svenskakyrkan.se
TELEFON: +46 498-40 49 00
POSTADRESS: Box 1334, S-621 22 VISBY
TELEFON: 0498-40 49 00 www.svenskakyrkan.se/visbystift